

Warszawa, dnia 24.09.2019

Tomasz Sztajerwald
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
Wydział Filozofii Chrześcijańskiej
Instytut Psychologii

**Streszczenie rozprawy doktorskiej
pod tytułem:**

System rodziny pochodzenia, poczucie własnej wartości w relacjach interpersonalnych oraz odporność psychiczna a integracja osobowa i dojrzałość do małżeństwa u małżonków napisanej pod kierunkiem prof. UKSW dr. hab. Marii Ryś

Celem badań, których wyniki zostaną zaprezentowane w ramach niniejszej rozprawy doktorskiej, jest próba odpowiedzi na pytanie, czy istnieją zależności, a jeśli tak to jakie, pomiędzy wzrastaniem w określonym systemie rodzinnym a integracją osobową oraz dojrzałością do małżeństwa. Ważnym aspektem badań było przeanalizowanie, które wymiary integracji osobowej oraz dojrzałości do małżeństwa pozostają w największej zależności od systemu rodzinnego, w jakim wychowuje się jednostka.

Badając systemy rodzin pochodzenia, wykorzystano typologię systemów rodzinnych Davida Fielda (1999). Za podstawę wyodrębnienia danego wymiaru systemu rodzinnego przyjmuje on rodzaj granic w podsystemach rodziców oraz dzieci. W ten sposób wyróżniono pięć wymiarów: prawidłowy, chaotyczny, władzy, nadopiekuńczy oraz uwikłany. Koncepcja D. Fielda na gruncie polskiej psychologii jest rozwijana przez M. Ryś (2001, 2011, 2016).

Integracja osobowa, badana jako teoretyczny konstrukt analizowana jest w niniejszej pracy w ujęciu procesualnym. Za podstawę teoretyczną dotyczącą integracji osobowej przyjęto koncepcję rozwoju psychospołecznego Erika Eriksona (1992, 2004, 2007). Akcentuje ona znaczenie więzi rodzinnych i społecznych w cyklu rozwojowym człowieka. Zgodnie z jego tezą rozwój człowieka trwa całe życie – od narodzin do śmierci. Jednostka, która pomyślnie przejdzie przez następujące po sobie kryzysy rozwojowe wykształci poczucie pełnej integracji osobowej.

Dojrzałość do małżeństwa nie jest jednoznacznie ujmowana w literaturze psychologicznej. Można jednak wyróżnić główne obszary tej dojrzałości, a mianowicie: dojrzałość prawną, fizyczną, psychiczną (umysłową, uczuciową i społeczną) oraz dojrzałość

socjalną. Problematyka ta była podejmowana głównie przez takich autorów jak: M. Braun-Gałkowska (2008), T. Rostowska (2003), M. Ryś (1997).

W ramach badań, których wyniki przedstawiono w niniejszej pracy przebadano 311 osób, z których 180 (90 mężczyzn oraz 90 kobiet) było w związku małżeńskim, zaś pozostałe osoby to narzeczeni. Do celów badawczych wykorzystano wyniki grupy małżeństw. Było to związane z tym, że w badaniach chciano skoncentrować się na aktualnej dojrzałości do małżeństwa. Badając narzeczonych, będących często na etapie wzajemnej fascynacji uczuciowej, wyniki w zakresie dojrzałości do małżeństwa mogłyby być zawyżone w związku z oceną postaw życzeniowych, a nie faktycznych. Po odrzuceniu wyników z brakami danych, do analiz włączono wyniki 177 osób (91 kobiet oraz 86 mężczyzn).

W badaniach wykorzystano następujące metody: Kwestionariusz Integracji Osobowej KINTO Zagórskiej, Miguta i Jelińskiej oraz narzędzia autorstwa prof. M. Ryś – Analizę Środowiska Rodzinnego w Rodzinie Pochodzenia (RP), Kwestionariusz Poczucia Własnej Wartości w Relacjach Interpersonalnych (PWWRI), Skalę Odporności Psychiczej (SOP) oraz Skalę Dojrzałości do Małżeństwa II (SKALDOM II).

Niniejsza praca składa się z dwóch części – części teoretycznej stanowiącej podstawy własnych badań oraz części empirycznej zawierającej omówienie metodologii badań, prezentację oraz psychologiczną analizę i dyskusję uzyskanych wyników badań.

W części pierwszej, w I. rozdziale niniejszej dysertacji podjęto teoretyczne rozważania nad znaczeniem systemu rodziny pochodzenia w kształtowaniu się poczucia własnej wartości oraz odporności psychicznej wzrastających w nich dzieci. Przedstawiono w nim podstawy systemowego podejścia w badaniu rodziny, typologię rodzin w ujęciu Davida Fielda, a także zwrócono uwagę na znaczenie rodziny w kształtowaniu się poczucia własnej wartości oraz odporności psychicznej u dziecka osób wzrastających w różnego typu systemach rodzinnych.

W kolejnym, II. rozdziale omówiono koncepcję rozwoju psychospołecznego w ujęciu Erika Eriksona, z uwzględnieniem podstawowych pojęć, przedstawieniem założeń oraz poszczególnych faz rozwoju. W rozdziale tym skupiono się także na zależnościach pomiędzy rodziną pochodzenia a kształtowaniem się integracji osobowej oraz dojrzałości do małżeństwa. Opisano tu także czynniki warunkujące tę dojrzałość.

Rozdział III. części pierwszej koncentruje się na uwarunkowaniach wysokiej jakości związku małżeńskiego. Przedstawiono tu rolę podobieństwa postaw partnerów, atrakcyjności fizycznej, miłości i więzi między małżonkami, zaspokajania potrzeb, pożycia seksualnego, komunikacji oraz posiadania dzieci.

Druga część niniejszej pracy dotyczy badań własnych.

Rozdział IV. zawiera metodologiczne podstawy przeprowadzonych badań. Zaprezentowany tu został problem badawczy oraz hipotezy, opisano metody wykorzystane w badaniu oraz sposób przeprowadzenia badań.

W rozdziale V. zamieszczono prezentację podstawowych statystyk opisowych mierzonych zmiennych ilościowych oraz uzyskane korelacje. W rozdziale tym przedstawiono także model badanych zależności, uwzględniający badane zmienne i relacje zachodzące między nimi.

Rozdział VI. części drugiej zawiera psychologiczną analizę i dyskusję uzyskanych wyników badań, a także propozycję nowego modelu wyjaśniającego zależności między systemem rodzin pochodzenia a integracją osobową oraz dojrzałością do małżeństwa z uwzględnieniem poczucia własnej wartości, ujawniającego się w relacjach interpersonalnych oraz odporności psychicznej.

Wyniki badań przeprowadzonych w ramach pracy potwierdziły zależność między systemem rodziny pochodzenia a poczuciem własnej wartości i odpornością psychiczną. Wskazują one na to, że im wyższy jest prawidłowy wymiar systemu rodzinnego, tym wyższe jest poczucie własnej wartości i większa odporność psychiczna osób badanych. Natomiast nieprawidłowe wymiary systemów rodzinnych skutkują obniżonym poczuciem własnej wartości oraz niską odpornością.

Istotną częścią obliczeń były te, które dotyczyły mediacji pomiędzy systemem rodziny pochodzenia a integracją osobową i dojrzałością do małżeństwa. Wyniki badań wskazują tutaj na pośredniczącą rolę poczucia własnej wartości oraz odporności psychicznej w kształtowaniu się integracji osobowej oraz dojrzałości do małżeństwa. Wymiarami, które najczęściej i w sposób istotny pośredniczyły w kształtowaniu integracji osobowej, były: *Poczucie własnej wartości* oraz *Wiara w to, że jest się kochanym*. Wyniki te wskazują także na istotną rolę *Sfery emocjonalnej i relacji z innymi*.

Podsumowując, zaprezentowane w niniejszej dysertacji wyniki badań wykazały związek między wychowywaniem się w określonym systemie rodzinnym a integracją osobową oraz dojrzałością do małżeństwa. Udowodniona została także pośrednicząca rola poczucia własnej wartości oraz odporności psychicznej w ich kształtowaniu. Pozwala to na lepsze zrozumienie zagadnień dotyczących rozwoju osobowego oraz może być pomocne w zrozumieniu mechanizmów kształtujących dojrzałość do małżeństwa.

Warszawa, dnia 24.09.2019

Tomasz Sztajerwald
Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw
Faculty of Christian Philosophy
Institute of Psychology

**Summary of PhD dissertation entitled
“The system of family of origin, the sense of self-worth in interpersonal relations
and psychic resilience *versus* personal integrity and maturity to marry in married
couples”**

The purpose of the research accounting for the following PhD dissertation is an attempt to answer the question whether there exist any relations, and if so, of what kind, between growing up in a given family system and personal integration and maturity to marry. An important aspect of the research was analysing which dimensions of personal integration and maturity to marry are most dependent on the family system in which an individual is brought up.

While analysing the systems of families of origin the author has used the typology of family systems by David Field (1999). The basis for identifying a given dimension of a family system for him is the kind of boundaries in the parents' and children's subsystems. And so five dimensions have been specified: the correct, chaotic, power, overprotective and entangled one. In Polish psychology, D. Field's concept is further developed by M. Ryś (2001, 2011, 2016).

Personal integration researched as a theoretical construct is analysed in the following work in the processual approach. As the theoretical basis regarding personal integration, Erik Erikson's concept of psychosocial development (1992, 2004, 2007) has been adopted. It stresses the importance of family and social bonds in the human development cycle. According to Erikson's thesis, a person's development lasts all their life - from birth to death. An individual that overcomes successfully the crisis cycles that follow one another will form sense of full personal integration.

Maturity to marry is not defined unequivocally in psychological literature. However, it is possible to identify the main areas of that maturity, i.e. legal, physical, psychic (mental, emotional and social) and social maturity. Those issues were discussed by authors such as M. Braun-Gałkowska (2008), T. Rostowska (2003), M. Ryś (1997).

In the course of the research 311 subjects were studied, including 180 (90 male and 90 female) who were married, while the rest were engaged. For scientific purposes only the results from married couples were used. The author wished to concentrate on the current maturity to marry, as while studying the fiancés who are often at the stage of mutual emotional fascination, the results within the scope of Maturity to Marry might be overstated due to the estimation of wishful thinking attitudes, not the actual ones. Having eliminated responses with missing data, 177 individuals' results (91 female and 86 male) were included for analysis.

The following methods have been used in the research: the Personal Integration Questionnaire (KINTO) by Zagórska, Migut and Jelińska and tools by Professor M. Ryś, i.e. the Analysis of Family Environment in the Family of Origin (RP), the Questionnaire of the Sense of Self-Worth in Interpersonal Relations (PWWRI), the Scale of Psychic Resistance (SOP) and the Scale of Maturity to Marry II (SKALDOM II).

The following work is made up of two parts: the theoretical part, being the basis for the author's research and the empirical part, containing the discussion of research methodology, the presentation and psychological analysis and discussion of the results obtained in the study.

In Part One, Chapter 1 of this dissertation the author undertakes the theoretical deliberation of the importance of the system of family of origin in shaping the sense of self-worth and psychic resistance of children brought up in them. There are presented the basics of systemic approach to studying family and the typology of families in David Field's approach. Also, attention is drawn to the significance of family in the formation of the sense of self-worth and psychic resistance in a child of people who grew up in different types of family systems.

In the next chapter the concept of psychosocial development in Erik Erikson's approach is discussed, including elementary terms, the presentation of assumptions and particular stages of development. The focus of this chapter is on the relations between family of origin and formation of personal integration and maturity to marry. Factors conditioning that maturity have also been described here.

Chapter 3 of Part One concentrates on the conditionings of a high quality marriage. The role of similarity of partners' attitudes is presented here, alongside the role of physical attractiveness, love and bonds between the spouses, satisfaction of needs, sexual life, communication and having children.

Part Two of this work is devoted to the author's research.

Chapter 4 contains the methodological basis for the research carried out. The problem in study and hypotheses are presented here, together with the methods used in research and the way it was performed. Chapter 5 presents the elementary descriptive statistics of the measured

quantitative variables and the correlations obtained. The model of the researched relations, considering the variables studied and relations occurring between them is also included. Chapter 6 of Part Two contains the psychological analysis and the discussion of results obtained in research, as well as a proposition of a new model explaining relations between the system of family of origin and personal integration and maturity to marry that takes into consideration the sense of self-worth revealed in interpersonal relations and psychic resistance.

Results of the research carried out as part of this work have confirmed the relation between the system of family of origin and the sense of self-worth and psychic resistance. They indicate that the higher the correct dimension of the family system, the higher the sense of self-worth and psychic resistance in the subjects. Whereas incorrect dimensions of family systems result in lowered self-worth and low psychic resistance.

The vital part of the calculations were the ones referring to mediation between the system of family of origin and personal integration and maturity to marry. Research results here point to an intermediary role of the sense of self-worth and psychic resistance in shaping personal integration and maturity to marry. The dimensions that most often and crucially mediated in the forming of personal integration were *the Sense of Self-Worth* and *Belief in Being Loved*. The results also indicate the essential role of *Emotional Sphere and Relations with Others*.

To sum up, the research results presented in this dissertation have demonstrated a connection between growing up in a given family system and personal integration and maturity to marry. Also, the intermediary role of the sense of self-worth and psychic resistance in forming them has been proved. That enables a better understanding of questions concerning personal development and might be useful in comprehending the mechanisms that shape maturity to marry.